

Bollettino di guerra n. 1189: UN MERCANTILE CENTRATO E DUE SILURANTI NEMICHE COLPITE

II velivoli nemici distrutti

Comando Supremo, Bollettino di guerra No. 1189:

Sue porto di Catania velivoli germanici da combattimento hanno sganciato numerose bombe centrando un mercantile di medio tonnellaggio. Lungo le coste sicule un nostro sommergibile ha colpito con siluro due siluranti nemiche.

La città di Taranto e località della provincia di Napoli sono state attaccate da formazioni aeree. In corso di accertamento le vittime e i danni.

Durante tali azioni nove velivoli avversari venivano abbattuti dalla caccia italo-tedesca e dalle batterie della difesa; due altri apparecchi risultano distrutti nel Tirreno da una nostra corvetta.

Generale Ambrosio.

Vojno poročilo št. 1189: ENA TRGOVSKA LADJA ZADETA Z BOMBAMI IN DVE TORPEDOVKI TORPEDIRANI II sovražnikovih letal zbitih

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1189:

Na luko v Catanji so nemška vojna letala vržla mnogo bomb ter zadela trgovsko ladjo srednje velikosti. Vzdušni silniki obale je naša podmornica s torpedom zadela dve sovražni torpedovki.

Mesto Taranto in kraje v napuljski pokrajini so napadli sovražni letalski oddelki. Krivni in škodo se ugotavljajo.

Pri teh nastopih so italijansko-nemški lovcilni obrambne baterije sestrelili 9 nasprotnikovih letal. Dve drugi letali je nad Tirenkim morjem uničila naša korveta.

General Ambrosio.

Napovedi o bližnjih pomembnih dogodkih Propagandne novice iz Anglije in Amerike

Stockholm, 28. avgusta, s. Tajinstvenost zavezniškega posveta v Quebecu postaja vedno večja, piše londonski dopisnik švedskega lista »Aftonbladet«. Medtem ko pričakuje poročilo o potovanju Churchilla, ki je šel lovit ribe, sporočajo angleški dopisniki iz Združenih držav dve senzacionalni novici: prva je ta, da v Washingtonu pričakujejo novo, silno pomembno vojaški dogodek, do katerega utegne priti vsak trenutek. Churchill in Roosevelt sta sklenila, da bosta skupaj pričakala ta dogodek, kajti o njem sta razpravljala in sklepala na posvetu v Quebecu.

Druga novica je ta, da Roosevelt in Churchill pripravljata večno zavezništvo med Veliko Britanijo in Združenimi državami na vojaškem in na gospodarskem področju. To zavezništvo so napovedovali svoj čas z izjavo, ki je oznanjala trgovska pokajanja, ki bi bila imela za cilj skupno obrambo. S tem slednjim ukrepom bi se do neke mere uresničil predlog nekdanjega izolacionističnega senatorja Kellanda, ki je predlagal trajno obrambno zavezništvo med obema državama, ki naj bi obsegala vseh pet celin, kjer koli

Angleški načrti glede sredozemskih otokov nova kršitev načela o neodvisnosti vseh narodov

Ankara, 28. avgusta, s. Poročila, ki prihajajo zlasti iz Kaira pravijo, da angleški agenti čedalje bolj razvijajo separatistično gibanje na Siciliji. V načrtu imajo ustanovitev zveze vseh otokov v srednjem delu Sredozemskega morja, o kateri mislijo, da je upravičena iz plemenskih razlogov. Med ljudstvom na teh otokih — trdijo angleški agenti — prevladujejo Normani, ki nimajo nič skupnega s tistimi Romani, ki žive v Italiji. Razlika se kaže v vsakdanjem njihovem življenju in tudi v jeziku.

Pod zvezo, ki jo imajo Angleži v načrtu, bi spadali najprej Sicilija in Malta ter otoka Pantellerija in Lampedusa. Poznajo bi se jim pridružili še otok Sardinija in Jonski otoki, pa tudi Krf. Tako naj bi se ustvarila, seveda pod angleško oblastjo, podolžna zaporna črta v Sredozemskem morju.

Japonsko stališče do novih zavezniških načrtov Japonska se ne boji napovedanih bombnih napadov, ne zavezniških nastopov v Birmi

Tokio, 28. avgusta, s. General Nakao Jahagi, načelnik tiskovneke oddelka v japonskem cesarskem glavnem stanu je dal agenciji Domei izjavo, v kateri se je dotaknil uradnega sporočila, izdanega po angleško-ameriškem sestanku v Quebecu. Rekel je, da sta bili glavni točki razprav na konferenci bombni napadi na Japonsko in zasledba Birme. Upoštevaloč vse poprejšnje poskuse Angležev in Amerikancev, da bi ti dve točki izvedli, je Jahagi izrazil svoje trdno prepričanje, da je izvedba tudi sedaj nemogoča.

Govornik je nato omenil Rooseveltov govor od 12. februarja ob obletnici Lincolnove smrti, v katerem je ameriški predsednik izjavil: »Storjeni bodo vsi ukrepi in začeti se bodo važni vojni nastopi z letalstvom nad Kitajsko in Japonsko.« Omenil je tudi izjavo generala Arnolda, poveljnika ameriškega letalstva, ki je povedal, da je dosegel popoln sporazum z generalom Čangkajskega. General Jahagi je izjavil, da je minilo že šest mesecev od Rooseveltovega govora in od izjave generala Arnolda, toda nobena se še ni uresničila. Govornik je

Uspeh nemške obrambe ob Miusu

Pri Izjumu in Harkovu divjajo vroči boji — Včeraj so Sovjeti izgubili 218 oklepnikov

Hitlerjev glavni stan, 28. avg. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na bojišču ob Miusu so nemške čete dosegle nov obrambni uspeh. Močna nemška bojna skupina je udarila v bok napadajočega sovražnika, ga vrгла s hudimi izgubami nazaj ter pripeljala ujetnike in plen.

Pri Izjumu so bili na več odsekih odbiti sovjetski napadi, sovražnikovi vdori pa v protisunkih zavrnjeni.

Na bojnem področju pri Harkovu so boljševiki po močni topniški pripravi in s podporo številnih oklepnikov in bojnih letal prešli južno in zahodno od mesta v napad. V uspešnih obrambnih borbah so bili ti napadi zavrnjeni s hudimi izgubami za sovražnika. Pri tem so Sovjeti izgubili nad 100 oklepnikov.

Kakor je nemško vrhovno poveljstvo pričakovalo, so Sovjeti včeraj prešli v napad jugozahodno od Orla. Navzile nenavadno veliki letalski sili se nasprotovale ni posrečilo doseči nameravanih vdor: Imel je hude izgube v moštvo in orožju. Med več-

rajsnjimi boji so Sovjeti izgubili vsega 218 oklepnikov.

Na visokem severu so nemška torpedna letala prestregla letalski napad, ki je bil naprejen proti nemškemu ladijskemu sprevodu, in uničila pri tem brez lastnih izgub 25 letal izmed 50, ki so napadla. Pri tem nastopu in pri zavarovanju dovoza v smerih Ledenege morja so se posebno uveljavili letalski oddelki pod poveljstvom generalnega majorja Rotha. Tudi enote vojnemornarice so v zaslužni službi na morju sestrelile večje število bombnikov.

V Finskem zalivu so manjše enote vojnemornarice pri zaslužni in stražni službi sestrelile tri letala iz skupine sovjetskih bombnikov.

Nemška bojna letala so včeraj uspešno bombardirala prevoze in izkrcavalne enote sovražnika ob vzhodni obali Stilleje. V južni Italiji so nemški letalski obrambni oddelki včeraj sestrelili šest sovražnih letal.

Pri hudih bojih okrog Harkova se je oveločala s posebno slavo v napadu in obrambi SS grenadirskega divizija »Das Reich«. Ta divizija je uničila samo v zadnjih 35 dneh bojevanja 1000 sovražnih

oklepnikov. Na istem odseku se je posebno odlikoval tudi protitankovski oddelk št. 336.

Berlin, 28. avgusta, s. O položaju na vzhodnem bojišču poroča mednarodna poročevalska agencija sledeče: Ko je spodelovala sovjetska ofenziva na južnem krilu vzhodnega bojišča, je postalo očito, da bo nasprotnik prej ali slej začel z novimi poskusi na drugih bojiščih. Nemški ogledniki so v bližini Sevka zaznali velike premike čet, ki so skupaj z nakopičenimi zalogami za takšna početja dali slutiti, da se je sovjetsko poveljstvo odločilo za nastop velikega obsega.

In do tega je resnično prišlo ob ranih urah včerajšnjega dne po silovitih topniški pripravah in po posegu velikanskega števila bojnih letal. Pred nemškimi obrambnimi črtami se je razvila krvava bitka, v kateri se je nemškimi grenadirjem posrečilo uničiti nekaj manjših nasprotnikovih klinov in potem črto izravnati ter tako nasprotnika zadržati. Medtem se je ogenj nemške obrambe osredotočil na oddelke oklepnikov in na nasprotnikove topovske postojanke in se je posrečilo prva zaustaviti, druge pa prisiliti k molku. V naslednjem obdobju pa je prišlo do izraza nemško avtomatično orožje, ki je kosilo sovjetsko pehoto.

Tudi na odseku pri Harkovu poteka bitka z vso silovitostjo dalje. Na zahodnem krilu se je predvčerajšnjim začel protinapad nemških oklepnih oddelkov in dosegel nove uspehe. Precejšnja skupina napadajočih sovjetskih čet je bila uničena. V nemške roke je padlo veliko ujetnikov in več tankov vrste T 34.

Tudi na odseku pri Miusu so nemške čete s presenetljivim napadom obkolile in uničile nasprotnikove oddelke, ki so se pripravljali za napad.

Na bojišču pri Izjumu je prišlo le do manjših prask, dočim so zahodno od Orla Sovjeti napadali na široki črti, in sicer edino s namenom, da bi podprli protinapad, ki se je začel pri Sevsku. Od sto tankov, ki so na majhnem prostoru napadli nemško črto, je bilo uničenih 63, naka so bili z lahkoto zaustavljeni in odbiti napadi sovjetake pehote. Nekaj posebnega se je zgodilo na bojišču za Kubansko mostiče, kjer je v močvirnem predelu nastal velik požar, zaradi katerega so zletela v zrak velika skladišča streliva za sovjetsko topništvo.

Vesti 28. avgusta

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da se je potopila podmornica »Travelers«. 65 članov posadke je izgubljenih.

Romunski markal Prezan je včeraj umrl v Bukaresti. Odlikoval se je kot armadni poveljnik v prejšnji svetovni vojni, ko se je 1918 v Moldaviji boril proti ruskim boljševiškim oddelkom.

O hrabrosti najmlajših posadk v nemških podmornicah pišejo te dni nemški listi in navajajo za primer junasta neke podmornice, kjer znaša povprečna starost članov posadke samo 22 let, poveljnik pa je star 24 let. Vsi ti mladi vojaki so bili ob začetku vojne še po solah, pa so se priglasili za prostovoljce, brž ko je bilo mogoče. Potopili so do zdaj že za 32.000 ton nasprotnikovih ladij. Ameriški pilot, ki se je pri zadnjem letalskem napadu na Berlin rešil s padalom, pripoveduje, da se je udeležil že 45 nočnih napadov na Berlin, da pa še ni nikdar videl tako strahovitega protiletalskega ognja kakor zadnjič.

NENADNA HUDA BOLEZEN BOLGARSKEGA KRALJA

Sofija, 28. avgusta, s. Izdali so naslednje uradno poročilo o zdravju bolgarskega kralja Borisa:

»Kraljeva palača, 27. avgusta: Pred nekaj dnevi je kralj nenadoma obolel. Bolezen, ki je bila spodobna prav nevarna zaradi spremenljivega bolnikovega stanja, je zdravniški svet ob pravem času in z gotovostjo doglal. Danes se mu je zdravje nekoliko okrepilo, tako da je za zdaj možno reči, da je nevarnost premagana, če ne bodo nastopili kakšni zapletki.«

Poročilo je podpisal kraljevi dvorni zdravnik doktor Daskalov.

Sofija, 27. avg. s. Kralj Boris je hudo obolel. Prvo uradno poročilo o vladarjevi bolezni je bilo objavljeno predsedničjim in je govorilo, da je kralj že tri dni v postelji in da so k bolniku bili poklicani najboljši specialisti. Davi je bilo izdano novo poročilo, ki pravi, da vzbuja vladarjevo stanje še vedno veliko vznemirjenje.

Zahteva po brezpogojni vdaji največja politična napaka zaveznikov

Bern, 28. avg. s. Pod naslovom »News Chronicle napada politiko brezpogojne vdaje« je švicarski list »Die Tat« objavil članek svojege londonskega dopisnika, v katerem stoji: Edine pripomba k posvetu v Quebecu je od vsega angleškega tiska objavil edinole list »News Chronicle«. »Se silovito zaganja v politiko popolne, brezpogojne vdaje. Liberalni list — dotika je vra vprašanja, ko zatrjuje, da ima sabanski sklep smisel z vidjaškega stališča in je na mestu, ako ga smatramo kot nevrsto vojni cilj zaveznikov. Nedvomno zavezniški lahko odklanjajo vsakršne razgovor o vojaških pogojih, za katere mislijo, da jih nasprotnikovi vojski lahko vsilijo. Zato je jo

Italijanska sodba o posvetu v Quebecu

Rim, 28. avg. s. Zavezniško posvetovanje v Quebecu, njegovi sklepi, ugotovanja in tisku in političnih krogih o odprtosti Stalina ter katerega koli sovjetskega zastopnika razpravljati v svojem oddelku »Tribuna«. List pravi, da je prišel trenutek, ko je moči mednarodne dogodke pravično vrednotiti, in izreka upanje, da ima italijanski tisk zdej možnost, da koristno dela za ta namen.

Nato razpravljajo o domnevnih nagibih, ki so zakrivil, da Rusov na posvetovanju ni bilo, ter razlaga različna nesoglasja, ki četudi pod krinko, ločijo zavezniške na idejni in na političnem področju. Posebno poudarja ostro nezaupanje, ki ga med Angleži in Amerikanci ter med Rusi ustvarja različno gledanje in torej različno vrednotenje vojaških ter političnih vprašanj, ki so bila predmet posvetov na sestanku v Quebecu.

»Umetniška bombardiranja«

Lugana, 28. avg. s. List »Il giornale del Popolo« prinaša dolg članek teinskega pisatelja Uga Donatija pod naslovom »Cerkev S. Siro v Genovii«. Članek našteva številne cerkve in druge zgodovinske spomenike, proti katerim se je, kakor pravi pisatelj, razvijal bes angleških bombnikov. Pisec se tudi norčuje iz Rooseveltove oznabe o tem, kaj je znanstveno bombardiranje. Pravi, da bi bil Roosevelt bolje povedal, če bi bil govoril o »umetniških bombardiranjih«. Kajti v resnici so zlasti umetnine tiste, ki jih najrajši zadevajo in to pogosto najpomembnejše v kakem mestu, saj so še v ameriških tujskoprometnih priročnikih zaznamovane z zvezdico.

Madžarski vojni minister poroča o obisku pri Hitlerju

Budimpešta, 28. avg. s. Poročajo, da je predsednik madžarske vlade Kallay prišel vojnega ministra generala Čestaya, da mu je poročal o nedavnem svojem obisku v Hitlerjevem glavnem stanu. Potem se je pod predsedstvom Kallaya zbrala — sejo tudi madžarska vlada.

Zastopnik italijanskega poslanika sprejet pri maršalu Petainu

Pariz, 28. avgusta, s. Francoski državni poglavar maršal Petain je včeraj sprejel markiza Cristofora Fracassija, višjegaškega načelnika zastopstva italijanskega poslanika v Parizu.

Trezen opomin Združenim državam

Buenos Aires, 28. avgusta, s. Dopisnik United Pressa, ki se je vrnil s sredozemskega bojišča, se je na vso moč začudil, ko je videl, da so v Združenih državah tako splošno prepričani, da so v vojni prav za prav že zmagali. Poudaril je, da je taka domneva brez sleherne osnove, ter javil, da podobnega prepričanja ni pri odgovornem vrhovnem poveljstvu niti med četami, ki morajo prenašati vse težave — trdote bojev. V zvezi s tem je še podčrtal, kakšno veliko vlogo so morali zavezniški uporabljati, da so premagali odpor onih čet na Siciliji.

Posvet med Petainom in Von Rundstedtom

Vitry, 28. avg. s. Glavni tajnik francoskega državnega poglavarja je sporočil, da sta se maršal Petain in nemški maršal von Rundstedt 27. avgusta sestala blizu Vichya. V navzočnosti predsednika vlade Lavala sta se v duhu popolnega medsebojnega soglasja pomenila o raznih vprašanjih.

Zaostritev podmorniške vojne ob Afriki

Lorenzo Marquez, 28. avgusta, s. Ameriški mornariški poveljnik za južno Atlantsko morje admiral Campbell je med vojaškim posvetovanjem v Capetownu govoril o podmorniški vojni in dejal, da je plovba po Sredozemskem morju sicer malo olajšana, da pa mora še vedno dosti ladijskih sprevodov pluti okoli Afrike, tako da so bo zaradi znatne pomožitve nasprotnikovih podmornice podmorniška vojna v afriških vodah poostrela.

Predsednik angleške vlade še enkrat pri Rooseveltu

Lizbona, 28. avgusta, s. Iz Quebeca poročajo uradno, da bo predsednik angleške vlade Churchill v začetku prihodnjega tedna obiskal predsednika Združenih držav Roosevelta v Washingtonu.

Predsednik angleške vlade še enkrat pri Rooseveltu

Lizbona, 28. avgusta, s. Iz Quebeca poročajo uradno, da bo predsednik angleške vlade Churchill v začetku prihodnjega tedna obiskal predsednika Združenih držav Roosevelta v Washingtonu.

Slovaške oblasti so začele deliti zemljo, ki je nekdanj pripadala Judom. Zemljo bodo dobili samo mali posestniki. Za začetek bodo razdelili okoli 6000 katastrskih obalov zemlje.

Kako sva z očetom mravljinca »špringala«

Cerknica, 27. oktobra.

Kakor ljudje ljubimo in močno »obrajamo« specialitete v kuhinji, tako so tudi za ptičke specialitete. Med ostalimi takimi dobrotami, ki posebno ugajajo ptičjim želodcem, posebno kosjim, so tudi mravljinca jajčeca.

Vstani, čas je že ...

Zaspal sem se bil, ko so me mati poklicali zgodaj zjutraj. Ura je bila 4. Ves krmežljav in slabe volje — posebno če je to bilo že nekaj jutrov po vrsti — sem se spravil iz tople postelje. Na mizi se je že kadila bela kava. Poleg skodelice je ležal velik kos belega kruha. Bil sem zadovoljen, če so se poleg skodelice bele kave kadili iz skledo dobro zabeljeni koruzni žganec. Pa kaj, ko so mi pa malokdaj disali. Pač, premajhen sem bil in prezgodaj je bilo. Medtem, ko sem prav počasi jedel, je oče pripravil vreče in košaro, velike rokavice, steklenico vode in malico. Kadar je v vodo zill malo kisa, takrat sem vedel, da bo hudo.

Od mravljišča do mravljišča

naju je vodila pot. O, za to je bil oče strokovnjak. Vedel je točno za vsako mravljišče tja do Tičnice in Ming, pa spet v drugo stran do Podslavnice in Krlov, pa spet do grahovske gmajne. Ne vam, če je katerega spregledal.

Pot naju je vodila mimo stare kapelice, po srednji in veliki lok, od tam pa proti Tičnici in Pretržju. Jas sem nosil košaro, vreče pa oče. Prišla sva do prvga mravljišča. Oče si je nataknil velike rokavice, katere sem mu na tesno zavezal. Delo se je pričelo. Mravljišča sva vzela najprej kapo. Jaj, kako so bile mravlje hude, ko smo jih prebudili iz prijetnega spanja. Kdo pa se ne bi jezil, če mu prideš kar tako na lepem podirat nos, ne da bi ti kaj žalega stori.

Ko sva to precej očistila, sva najino »zločinsko« delo končala pri enem mravljišču. Zavezala sva vrečo, da ne bi mravlje preveč uhajale, in hajdi naprej. Od mravljišča do mravljišča, po poti, ki je bila seveda najkrajša. To delo je šlo naprej vse dotle, da je bila vreča polna. Na primernem kraju sva jo odložila in brez odmoru vztrajala pri delu, dokler nista napolnila še druge. O, nekaterikrat sem tiho godrnjal ali se sam nad seboj jezil, ko so me grizle mravlje.

Hodila sva in hodila toliko časa, da sva imela dve polni vreči.

vlogo morilca

in hodil okrog velikega »mravljišča«. Z nogami — seveda obut — sem moral drsati, da niso mravlje začele uhajati in odnašati jajčeca. Ker je namreč pričela pripetati vročina, so mravlje hitro pograbile jajčeca in jih začela odnašati na varneje in na hladno v maskirana mravljišča. Seveda se je marsikatera tudi zmotila, da je zavila v nesprotno stran in to je doletela neizprosna smrt pod mojim čevljem. V opravičilo povemo, da takih žrtev ni bilo mnogo, ker so mravlje

tudi bile pametne, da so kmalu uvidele, kam bi jih dovedlo nepravilno ravnanje z jajčeci.

Mravlje so prav pridno odnašale jajčeca. Ko je bilo vse spravljeno, tedaj je oče dvignil pokrivala maskiranim mravljiščem in pričel je pobirati jajčeca, seveda bolj previdno, da se ne bi potrla. Spravil jih je v lepo, navadno belo vrečo. Niso bila čista jajčeca, bilo je med njimi tudi brinovih jagod, kamenčkov in lesenih koščkov. Pridne živalice so pač nanosile vsega, kar se jim je po njihovi pameti zdelo potrebno in pametno. Mele seveda to ni prijalo, ker sem vedel, da me čaka potem še delo, da bo namreč treba še vse čistiti.

Iz rjuhe v rjuho ...

To delo se je navadno začelo kar na terezu samem. Z očetom sva prekladala oziroma pretresala jajčeca iz rjuhe v rjuho. Na ta način so mravlje ostale na rjuhi in sva

BOLNIŠKI DODATKI ZA MESECE SEPTEMBER

Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških priporočilih upravičeni dobiti posebne dodatke racioniranih živil, bo bolniški odtok mestnega preskrbovalnega urada meseca septembra delil bolniška nakazila vsako dopoldne od 8 do 11.45 samo v pritličju Turjske palače v Križankah. Gospoška ulica 15, po naslednjem razporedu:

Od 1. do 9. septembra samo bolnikom, ki imajo pravico tudi za meso, tako da pridejo na vrsto v sredo, 1. septembra, bolniki z začetnimi priimki A do D, v četrtek, 2. septembra, bolniki z začetnimi priimki E do J, v petek, 3. septembra, z začetnico K, v soboto, 4. septembra, z začetnicami L do N, v ponedeljek, 6. septembra, z začetnicama O in P, v torek, 7. septembra, z začetnicami R do T in v četrtek, 9. septembra, bolniki z začetnicami U do Z.

Z Gorenjskega

Štetje živine bo letos 3. septembra. Izvedeno bo zaradi ljudske prehrane in gospodarstva a krmili. Važno je letos tudi štetje gosi in rac.

Poročili so se v Kranju: Albin Svetelj in Ljudmila Letnar, oba iz Senčurja, Jožef Pipan in Alojzija Dermastila, oba iz Smlednika, Jakob Kebernak in Angela Barle, oba iz Naklega, Lovrenc Likozar in Ana Rozman, oba iz Hotemla, občina Senčur. Dalje se je poročil stavbeni risar Hojkar Franc iz Puštalja pri Škofji Loki z Bernikovo hčerko iz Stare Loke.

Nove živinorejske zadruge. Ta mesec je bilo na Gorenjskem in sicer v radovljiškem okraju ustanovljenih pet živinorejskih združ. Živinorejska zadruga v Bohinjju obsega Bohinjsko Bistrico in Bohinjsko Srednjo vas. Načelnik je Rezman Martin, njegov namestnik pa je Jožef Sodja. Živinorejska zadruga Gorje obsega občini Gorje in Bled; načelnik Jamar Martin iz Koroske Bele. Živinorejska zadruga Radovljice obsega občine Radovljice, Kropo, Kamno gor., Begunje, Zirovnico, Brezje; načelnik je Arsenek Anton iz Vrbe. Živinorejska zadruga Podkorenjska dolina obsega občine Dvorje-Mojstrano, Kranjsko goro, Rateče-Planico in Jesenice; načelnik Andrej Černe v Kranjski gori. Živinorejska zadruga Tržiš obsega občine Tržiš, Sv. Katarino, Sv. Anjo pod Ljubeljem in Kovor; načelnik je Ivan Aljančič iz Kovorja.

V Zgornjem Tuhanju je na tragičen način umrl tamkajšnji župan Burkelje, ki je bil znan in spoštovan daleč na okrog. Ob grobu-mu je govoril deželni svetnik dr. Doujak iz Kamnika. Na zadnji poti je rajnega župana spremlila ogromna množica ljudi iz vse Tuhanjske doline.

Iz Srbije

Smrt kosl. Umrla je v bograjski bolnišnici gospa Jerica Zorko, gostilničarka in trgovka iz Limbuša, ki je živela z možem in hčerko v Brđjanah pri Čačku. Lep ji spomin, možu in hčerki nase sožalje!

jih strela proč, smeti med jajčeci pa sva tudi odstranjevala. To se je ponavljalo večkrat, tudi po dvajsetkrat.

Ko je bilo to delo končano, sva odšla domov. Čakalo je naju postano kosilo, saj je ura bila navadno 4 ali 5 popoldne. Doma je bilo treba narediti oder, na katerem smo potem mravljinca jajčeca sušili in seveda še vedno prebirali, ker so morala biti res čista. Bilo jih je treba vedno mešati, in šele ko so prijetno šumela, so bila dobra. Ko pa je bilo blaga približno dovolj, tedaj pa se je

oče odpeljal v Ljubljano

k Severju, kjer je blago prav dobro prodal. Seveda se je vedno spomnil tudi mene in mi kaj prinesel v darilo. Najbolj pa sem bil vesel, kadar me je vzel s seboj v Ljubljano in sem za njim rcal, gledal okrog, se tu pa tam v koga čisto enostavno zaletel. Tedaj je bilo moje plačilo največje in ob takih prilikah sem pozabil na bolečine, ki so mi jih povzročale mravlje, ko so me grizle, in ob takih prilikah sem si želel, da bi živel še dolgo in hodil z očetom v Ljubljano.

oče odpeljal v Ljubljano

L. B.-c.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobiti posebne bolniške dodatke, naj pošljejo po nakazila samo popoldne od 1. do 10. septembra.

Bolniki, ki dobivajo dodatke mesa, naj prinese s seboj živilsko nakaznico za mesec avgust z odrezki za meso. Vsem onim, ki teh odrezkov ne bodo imeli, bolniški odtok ne bo nakazal bolniškega dodatka za meso.

Opozarjamo, da mestni fizikat sprejema zdravniška spričevala za priznanje bolniškega dodatka živil samo od 1. do 20. v mesecu.

Reklamacij zamudnikov zaradi velikega navala ne bo mogoče upoštevati ter zato opozarjamo na ta razpored, ki se naj upravičenci po njem natanke ravnavajo ter naj ga zato izrečejo in shranijo.

Nova knjiga »Slov. knjižnice«

Izšlo je zanimivo delo znanega pisatelja PAVLA KELLERJA

Moj »jaz« na oddihu

Pisatelj na zanimiv način pokaže, kako naj bi ljudje prišli do pravega oddiha, ki ga ni iskati v brezdelju, pač pa v dopustu namenjenem času v drugačnem delu, kot ga sicer človek običajno opravlja. Spremeniti okolje in delo, to naj bo cilj dopustnika. Spis ni kaka razprava, ampak zanimiv roman, poln vedrih dogodkov, tako da bo knjiga v resnici vaokomur v največje veselje in oddih. Naj bi ne bilo nikogar, ki si ne bi umislil te zanimive knjige. Dobite jo po vseh knjižarnah in trafikah, vezano v celo platno, v pol platno in broširano.

Iz Novega mesta

Legar. Zadnje dneve se je po Novem mestu in okolici razširil tifus ter sta obe novomeški bolnišnici že tako polni, da novih bolnikov ne moreta sprejemati. Oblastva so izdala vse potrebne ukrepe, da se širjenje obolenj čim bolj omeji. Predvsem je nujno potrebno, da prebivalstvo vsako obolenje takoj prijavi in poskrbi za čim bolj popolnejšo izolacijo doma. Vse prebivalstvo se mora dati cepiti. Uživa naj samo prekuhano vodo in omeji čim bolj uživanje presnega sočiva. Tudi sadje naj se vedno umije ali olup. Obenem je oblast strogo prepovedala kopanje v Krki od železniškega mosta navzdol. Upati je, da se bodo ob upoštevanju oblastvenih navodil omejila nadaljnja obolenja.

Iz Hrvaške

8. septembra bodo v Zagrebu največje kolesarske tekme. Priredil jih bo Gradjanski. Tekem se bodo udeležili poleg Hrvatov tudi Nemci, Svica, Madžarska, Slovaška in Bolgarija. Ta tekma bo mednarodnega pomena. Zanimanje zanjo je že sedaj ogromno.

Gradjanski povabilen v Bolgarijo. Polgari so ponovno povabili Gradjanskega na gostovanje 28. in 29. t. m. v Sofiji, kjer bo nastopil proti »Slaviji«. Ker pa so že tekmoval Gradjanski 28. t. m. s »Ferencvarosem« v Zagrebu, bodo te tekme preložene.

Gradnja banjaluskega vodovoda je v teku. Ker dosežanji vodovod v Banja Luki ni več mogel zadostiti veliki porabi vode, so sklenili zgraditi novega. Dela napreduje z vsvo naglico. Delo bo stalo državo okoli 20 milijonov kun.

Ustanovitev posebnega fonda za izenačenje cen. Za preprečenje črne borze in inflacije je država sklenila ustanoviti poseben fond, katerega namen je, da izenači cene, to se pravi, da zagotovi njihovo stalnost, obdrži vrednost denarja in končno, da se izkoristi in uporabi ves dobiček in vse prihodnosti, ki jih nudi mednarodna trgovina.

Omejitev potrošnje električnega toka v Zagrebu. Zaradi prevlelike porabe električnega toka v Zagrebu je bilo vodstvo mestne elektrarne prisiljeno, da omeji njegovo porabo. Vsak potrošnik sme porabiti le 60 odstotkov tiste množine, ki jo je porabil leta 1942. Kdor tega leta še ni jemal električnega toka v zagrebški mestni elektrarni, mu bo ta sama določila, koliko toka sme porabiti.

Kraljevi semenj. Na vsakoletnih kraljevskih semnjih so se posebno prejšnje čase sestajali v Zagrebu trgovci cele Hrvaške. Ti semnji so bili znani po vsej takratni dvojni monarhiji. Tudi letos je bil ta semenj dobro obiskan. Čudovit je bil pogled na okolico trga, kjer si lahko videl narodne noše kmetov iz vseh delov države. Ker je bila letošnja žetev dobra, je bilo na trgu mnogo žita, po katerem so kupci z veseljem segali.

S Spod. Štajerskega

V Mariboru so umrli: 61 leten šolski sluga v pokouju Anton Grmek, 48 letni bivši trgovec in posestnik Alojzij Lene in 9 letni mlarjevec sin Franc Jurjev. V Mozirju je umrla vdova po generalnem konzulu Eleonora pl. Haava roj. pl. Pertazzi.

Drava je zahtevala novo žrtev. V petek popoldne je utonil 18 letni občinski nameščene Karel Hirsch iz Račjega. Trupla dostje še niso našli. Bil je 186 cm visok in plavalas.

Tekme jadrnice na Vrbskem jezeru, ki jih prireda koroški jadrniški klub, se letos vrstijo 21., 22., 23. in 29. t. m. Razdelitve nagrad bo prihodno nedeljo zvečer v vovajškem okrevališču v Krivi Vrbi.

Hlod za je ubil. V nekem gozdu na Sredem Štajerskem je bil zaposlen 19 letni hrovar Andrej Tkačuk. Zadel ga je težak hlod, ki mu je razbil glavo. Nezavesten je bil Tkačuk prepeljan na graško kliniko, kjer je kmalu nato izdihnil.

Novi grobovi. V Celju je umrla 28-letna Matilda Janežičeva, v Mariboru Erika Dreo, v Sevnici 80-letna Helena baronica Hoscheč-Mühlheim. Pripeljali so jo v Gradec in upepeli. V Mariboru sta umrli dalje Ant. Strašek in Jerica Pšenčnikova. V Ornučaju pri Leskovcu je umrl 96-letni Matija Deutschmann.

Umrli so v Mariboru: 9 letni delavčev sin Ivan Predan, ključavničarjevec sin Mirko Gosak, Herta Kampuš in 63-letni kmet Jakob Mohorko. V Teharjih je umrl Lovodiv Sparhak, organist in posestnik, star 85 let, v Podvinju pri Globokem pa 66-letni Mihael Lakner.

Odklikovana sta bila z železnim križcem II. razreda Jožef Leve iz Braslova in Martin Pečovnik iz Gornjega grada.

Usodna peška. Štajerski listi poročajo, da je pisarniški sluga Herbert Lejune z Dunaja stopil na Štajerskem v vagon dunajskega brzdovleka, pri tem pa mu je spodrsnilo na peški, ki je ležala na stopnici. Padel je z vagona in mu je počila lobanja. Prepeljali so ga v graško bolnišnico.

Trboveljska mladina v Leobnu. 90 trboveljskih otrok se je odzvalo povabilu ženskega društva v Leobnu in prišlo v Leoben za 14 dni na letovanje. Otroci so bili prišerno sprejeti in se prav lepo obnašajo.

Nesreča na vplanu. Ko je voz, v katerega sta bila vprežena dva konja, peljal na cesti proti Sv. Vidu po nekem klancu, je voznik Rudolf Krasnar tako hitro zavril voz, da je z glavo naprej padel pod voz in prišel pod kolesa. Dobil je tako hude poškodbe, da je bil na mestu mrtve.

Ljubljana

Sobota, 28. velikega srpna: Zdravje bolnikov; Avguštin, škof in mučenec; Hermet, mučenec.

Obvestila

Boni za sukanec. Obrtniki, ki rabijo sukanec, naj dvignejo bone za nakup sukanca pri Odseku za obrtnost v Ljubljani. Copova ul. 1, med uradnimi urami po sledečem vrstnem redu A do C—0.—IX. VIII., D do I.—2. IX., J do K 3.—4. IX., L do O 6.—7. IX., P do R 9.—10. IX., S do T 11.—13. IX., ter U do Z 14.—15. IX. Vsak naj prinese s seboj potrdilo zavoda za socialno zavarovanje o zaposlenem osebnosti; za one, ki še niso prijavljeni pri Odseku, pa tudi poslovne knjižice.

Seznami davčnih osnov trgovin z glasbilo, radio aparati in foto-trgovin, urarjev, zlatarjev, pasarjev, optikov, časopisov — revij, trgov, modistinj, krznarjev, knjižarn in papirnic bodo do 13. septembra t. l. razgrnjeni in mestnem odpravnstvu v III. nadstropju magistrata hiše za vodnjakom.

Zamenjava osebnih izkaznic. Vse moške od 15. do 50. leta starosti, ki so obvezani imeti osebno izkaznico, opominjamo, naj čimprej pridejo po nove osebne izkaznice v tisto poslovalnico, kjer so vložili prošnjo za zamenjavo stare z novo osebno izkaznico, ker potee veljavnost starih osebnih izkaznic že 31. avgusta. Moški nad 50 let in ženske, ko so do sedaj vložili prošnjo za zamenjavo osebnih izkaznic, bodo nove osebne izkaznice lahko dobili od 6. septembra dalje, in sicer vsi na magistratu, soba št. 37 v I. nadstropju nad trgovino mestne elektrarne, Mestni trg št. 2.

Z Egiptom. deželo življenjem prebivalstva, raslinoštvom in živalstvom vas bo v dveh bogato ilustriranih knjigah seznanil dr. V. Bohuče. Knjigi bosta izredno zanimivi. Izšli bosta v »Svetovic knjižni žbirki«. — Naročite se na »Svet« v Ljudski knjižarni. Prva knjiga »Denar« bo izšla 1. septembra. Naročnina le 20 ltr.

Letošnji poštniški tečaj šole Glasbene Matice, ki je nadaljeval redno šolanje, je obiskovalo nad 350 gojencev. Razen teoretičnih predmetov so se poučevali vsi ostali predmeti matične šole. Del teh gojencev bo nastopil na javni produkciji, ki bo v torek, dne 31. t. m., v mali filharmonični dvorani. Podrobni spored te produkcije se dobi v knjižarni Glasbene Matice.

Javna produkcija oddelka za deklamacijo šole Glasbene Matice bo v četrtek, dne 2. septembra, v frančiškanski dvorani. Nastopilo bo 10 gojencev prof. Osipa Sesta, in sicer: Ivica Bric, Danica Jurca, Vika Grč, Draga Mohorčič, Magda Rebernik in Marija Zupančič; dalje Ladko Korošec, Igor Pelan, Ciril Pfeifer in Vinko Podgoršek. Na sporedu so deklamacije ter prizori iz Cankarjevega Pohujšanja, Zupančičeve Veronike Deseniške in Rostandovega Cyrano de Bergeraca. Pri produkciji ho sodelovali tudi ženski zbor, ki bo izvajal Škerjančevu Ave Mario. Vstopnice so že na razpolago v knjižarni Glasbene Matice.

Na šoli Glasbene Matice se poučujejo vsi orkestralni instrumenti, bodisi godala, kakor tudi pihala in trobila. Med nami je vedno več poklenih godbeikov, katerih velika večina se je šolala ravno na šoli Glasbene Matice. Zato opozarjamo mlade ljudi še prav posebno na pouk orkestralnih instrumentov, katerih znanje jim nudi lep življenjski poklic. Vpisovanje v šolo Glasbene Matice se ho vršilo od 1. do 4. septembra od 9 do 12 in od 15 do 17. Redni pouk se začne v torek, dne 7. septembra. Vsa pojasnila se dobe v pisarni Glasbene Matice, Vegova ul. 7, kjer se vrši tudi vpisovanje.

Prijave za vpis na abiturientski tečaj na drž. trgovski akademiji v Ljubljani sprejema direkcija vsak dan do 25. septembra. Podrobnosti na uradni deski.

Smrtna nesreča

Ljubljana, 28. avg. Danes ob 5 popoldne bodo pokopali pri Sv. Križu v Ljubljani, zlasti pa za Bežigrad splošno znanega in spoštovanega podinspektorja finančne kontrole v pok. 74 letnega g. Franja A. rka. Ta sicer priletni, pa še vedno tako čil moč je postal v četrtek pozno popoldne žrtev smrtne nesreče. Ko se je vračal po svojih opravkih v mestu in prečkal tramvajsko progno na Bleiweisovi cesti, ga je zadel tramvaj in podrl. Nezavestnega so pripeljali v splošno bolnišnico, kjer se je po operaciji spot zavedel, nato pa po treh urah umrl. Izdihnil je zaradi notranje krvavitve. Smrt ni zadela le njegove žene g. Line in sina prof. Cirila, temveč tudi velik krog pokojnikovih prijateljev in znancev. Naj pokojni v miru počiva.

Lado Jurež:

C#E#S#T#A

Toda, ljudje božji, v gotovo razumete, da nam je zelo potrebna nova cesta. Morda še bolj kot kruh in vino. Kako bi sicer prišli do kruha, če ne bi mogli pripeljati domov moka, ki jo meljejo v sosednji vasi, debelo uro oddaljeni od nas! Ali naj v možnarih toletoemo pšenico in koruzo? To vendar ne gre! Saj ne živimo dvajset stoletij za drugimi ljudmi. Ne, tako zadaj pa spet nismo! Mi jo peljemo lepo v mlino, kakor to stori vsak pameten človek. In ravno zavoljo tega bi radi novo cesto.

Sedaj najbrž razumete, zakaj nam je cesta tako potrebna. Mogoče nam je bila potrebna tudi prej, pa se ni nihče tega spomnil.

Sele lansko jesen smo se domislili. Bili je že proti zimi, tja okoli svete Katarine — deževalo je skoraj zmerom — ko je župan na svojem kolejsku peljal štiri vreče pšenice v mlino. Pa se mu je sredi hoste napolnilo kolo in vozilo je obtičalo v blatu, da ni mogel niti naprej niti nazaj. Vse mogoče je poskušal, dokler se mu ni kolo popolnoma sesulo. Nesreča, kajpak! Škobilil se je a kolejska, izpregel kljuse in je mahnil domov. Kaj je sicer hotel drugega? Voz in pšenico pa je pustil aredi hote in čakal, kdaj se bo osušila tieta vrazja pot, da bo lahko pšenico preložil na nov voz in jo od tam potegnul v mlino. Pa je slabo natecl.

Deževalo je kar naprej, kot bi iz škafa zlivali, in še sneg je zapadel kmalu po tistem. Tako je čakala pšenica vso zimo na mlinski kamen. Ko pa je prišla pomlad in je župan šel po svoje vozilo — nad pšenico je že zdavnaj obupal — je videl, da je sredi brstečega žita kolejski skoraj pogol korenine, tako dobro se je jeseni zadirjal v blato. Takrat se je nenadoma spomnil, da bi bilo dobro, če bi imeli cesto. Pravo cesto, široko in s kamenjem nadelano, kakršno imajo po mestih. Potlej bi lahko brez skrbi vozili žito in moko in tudi kolejski ne bi več zelenel na poti.

Povedal je to vaščanom, pa je v njih vzplamtelo, kakor ogenj, če polijemo drva z oljem. Ljudje so tulili kot obsedeni: »Novo cesto bomo zgradili! ... Že jutri jo začnemo! ... Kar danes se spravimo na delo! ... Da se le nismo, cepci, tega prej spomnili! ... Goveda smo, prava goveda, ne pa ljudje! ...«

»Meni je šlo troje koles k vrugle! Pol voza krompirja se mi je raztreslo na pot!«

»Pet srebrnikov sem izgubil! Je cvilil Srutek in se sukal med ljudmi kot vrvtaka. »Pa jih najdi v tistem prahu, če moreš, ko pa komaj čevlji dvigneš iz njega!«

»Polovice ajdove moka se mi je utreslo, ko sem jo cijzil iz mlina!«

Ljudje so se prerivali, vpili in prekricali drug drugega. Vsa je kačeval svoje izgube na stari poti in hvallil koristi in dobrote bodoče ceste. Vsi pa so obljubljali svojo pomoč in kar je bilo najbolj čudno — vsi so bili edini, da takoj jutri prično z delom.

Minila je noč in prišlo je jutro. Mrzlo pomladansko jutro. Pa so se jim ohladile razgrete glave in nihče se ni več spomnil, kaj je kričal večraj.

Primerilo. Nihče izmed nas se še ni ubil v blatu, toda pojutrišnjem si že lahko kdo zlomi nogo — vsaj eno, če ne obeh! — seveda, to se pravi, če bo cesta do takrat že gotova ...

Ljudje so omedleli. To je bil vsekakor tehten razlog proti graditvi nove ceste. Navsezadnje ima skoraj vsak rajši cele noge in razbito cesto, kakor pa obratno. Razumljivo, samo po sebi razumljivo!

Posvetilo se jim je v glavi. Da so le prej niso spomnili na to. Saj nihče naravnost ne trdi, da je kamnitna cesta za nič. Toda kar se nog tiče, njena korist gotovo ne bo držala.

Uprli so oči v Strgalico. Toda on je molčal. Kajpak, popolnoma umevno. Nihče ne more zahtevati, da bi se človek kar sproti izmisljal tehtne razloge.

Pa je namesto njega bleknul kovač Ondrus. Mahal je z rokami in »unsona trgal glasove iz sebe. »Tudi jaz, prav za prav ... hotel sem reči ... ne samo jaz, temveč vsi ... ne ja, vsaj večina gotovo želi, da ostane stara cesta. Pomislite, samo pomislite, ušesa bi vas bolela, če bi rotarji vzpeli skozi vas. Saj še ne veste, kaj je takale s kamenjem nadelana cesta! Po njej ti naj težji voz drvi kot vrta, pa če je vanj vpreženo še tako slabo kljuse. To je resnica! In če voz drvi, se dviga prah in to je slabo, verjemite mi, da je to vsaj za srce, pljuča in obisti, za vse skupaj ... torej, prav za prav ... hotel sem reči, hotel sem ... kje sem še ostal ...«

»Pri obistih, Ondrus, pri obistih! so zavpli ljudje okoli njega

»Pa, da imate prav, popolnoma prav. Pri obistih sem ostal.« Oči so mu poželejivo zagorele in zaemkaval je z jezikom. ... La, pri obistih, popolnoma prav, čisto točno. Pri obistih sem se ustavil! ... Začel je pobirati slimo. Veste kaj, ljudje praljubji! ... Ne ja, to sicer ne spada zraven, anpa povedel bom vseeno: kadar mi kdo omeni obisti, jih za vidm pred sabo, prave svinjske obisti ... najboljšo jed na svetu! ... Čisto prave ... v topli rjavi omaki! ... ana ...«

Nasnil se je na plot, zaprti oči in golta slino. Ljudje so buljili vanj. Nekdo ga je smilil v hrbet.

»He, ljudje! se je dramil Ondrus in debelo pogledal. »Kdor je za novo cesto ... to se pravi! ... hotel sem reči: kdor je za svinjske obisti, naj dvigne roko!«

Ljudje okoli njega so zakrčitali in cel gozd rok je švignil kviku.

»Infate prav, popolnoma prav imate, vačkanil je vpil Ondrus in opletal z rokami nad glavo. »Saj sem vedel, da boste vsi, vsi brez izjeme za ...«

... svinjske obisti! so tulili ljudje okrog njega.

»In kdo je za novo cesto? je preplajeno vprašal župan. Množice se je zamajala. Vse roke so omahnile kot na povelje.

Tako torej. Nove ceste ne bomo imeli. Morda je to čisto prav. Kaj bi sicer počeli z ljudmi, ki imajo polomljene noge, zaprašena srca in obisti!

Približuje se novo šolsko leto

Približuje se novo šolsko leto. To čutilo najbolj otroci, ki imajo ponavljajoče izpite. Tem je odklenkala svoboda počitnic; zdaj morajo spet prijeti za šolske knjige in zvezke, ki so doslej ležali nekeje v zaprtih predalih. Temu ali onemu je ponovno hudo, da je imel smolec ter si mora že zdaj greniti počitnice z matematičnimi nalagami ali slovarji. Prav na tistem delajo šolarji dobre sklepe o pridnosti v prihodnjem letu. Da jim bo šola laže, so odprli v Lichtenturnovem zavodu posebne tečaje, v katerih se pripravljajo na ponavljajoče izpite. Tam poučuj profesorji, po domovih pa se spet oglašajo inštruktorji.

Novo šolsko leto pomeni v marsikateri družini važno spremembo. Hudo je materam, ki bodo morale vpisati svoje ljubljence v prvo šolo. Zdjaj ne bodo več povsem njihovi, zdaj jih čakajo odgovornosti, ko se bodo učili abecede, šteta in vsega tistega, kar pomeni uvod v tujo učenost. Že jim kupujejo torbice in tu pa tam že imajo doma prikupne čitanke za prvi razred ljudske šole. Otroci se kajpada veselijo na nov svet, v katerem bodo povisani med šolarje. Zdjaj ne bo več treba nadelgovati starih, da bi jim prebrali besedilo pod sikalicami; sami bodo znali brati in v svojih glavicah bodo imeli ključ do tako zaželenega branja.

Doba, ko vpišete prvega otroka v ljudsko šolo, pomeni za otroke veselje, za starše pa nove skrbi in izdatke. To je prvi korak v javnost in prvi prehod iz pravičnega sveta v življenjsko resničnost, kjer se začnejo dolžnosti. V najlepših obdobjih in s stoterimi nadami bodo vsi stariši svoje malčke v šolo. Že zdaj šteditijo nekateri z denarjem, da jim bodo lahk

kupili knjige, zvezke, torbice, skatlice in vse tisto, kar potrebujejo v šolah. Marsikatera mati si bo od ust pritrzala, da bi malčku odprla pot v lepše življenje. V šolah vidijo stariši upanje, da bodo njihovi otroci deležni izobrazbe in vzgoje, ki jim bo nekdo našel pot za vsakdanji kruh.

Knjižarne se pripravljajo štibanke, vndnice, slovnice, računice in mnogotere šolske potrebšline. Kmalu bo naval na šolske knjige in zvezke, po ulicah pa bomo spet srečavali učete se mladino od ljudskošolskih učiteljev s torbicami na ramenih pa do osmošolcev, ki se navadno zadržujejo od nižjih tovaršev, tem, da imajo čim manj šolskih simbolov; po možnosti samo knjigo ali zvezek, kar pa zahteva najstrožji profesor. Bolj so zaprteme te dni šolski ravnatelji, ki imajo v urah Komaj se malo oddahnili od napornega dela v svetlejšem šolskem svetu, že so spet navezani na svoje pisarne, kjer delajo dan za dnem, sprejemajo stranke in si prizadevajo, da bi pravočasno organizirali pouk v novem šolskem letu. Na vsakih desetak tu pa tam že visijo nove objave glede vpisovanja in ponavljajočih izpitov.

Vpisovanje na srednji tehnični šoli bo od 2. do 4. septembra. Dan poprej bodo sprejemali nove učence v šolah Glasbene Matice in pri železničarskem glasbenem društvu Sloga. Za druge šole so stariši lahko brez skrbi, zakaj vse potrebno bodo zvedeli potom objav v dnevnem časopisu. Pouk se bo začel šele meseca oktobra, kar pa velja samo za novince in dijake, ki so se med letom vestno učili. Oni s seveki so začeli že te dni s svojimi šolskimi pokorami, ko se morajo pridno učiti, da bodo zlezli v višji razred.

Da bi prav izrabili plodove dobre zemlje!

Navodila o trganju in sušenju sadja

Poletje se bliža koncu in z dneva v dan čujemo, da stopamo v nov čas — jesen, v dobo, ko bomo zbirali po vseh žrtvah in trudu sadove obdelane zemlje in darove božje narave.

Lanska dobra sadna letina in skrb za dopolnitev prehrane sta povzročila, da se je preteklo jesen posušilo toliko sadja kakor še nobeno leto prej. Sušilnice stebelnih sadjarskih podružnic so bile ponekod v obratu noč in dan, od rane jeseni tja do trde zime. Nasušilo se je toliko, da se je prvič pojavilo suho sadje v večjih množinah na ljubljanskem trgu. Še veliko več pa se je tega sicer preprostega, a najboljšega shranila porabilo doma, razposlalo svojem v razne kraje ali pa ga še hranijo za nujne potrebe.

Zlahtni sad — zlati zaklad

Vsak posebnik bo letos najprej skrbel, da bo obral čim več lepega svežega sadja. O odhramanju in spravlanju sadja se je že mnogo govorilo in pisalo, pa vendar so v tem pogledu še marsikje nepopolni uspehi. Vse preveč je še sadjarjev, ki so sicer pridni pri oskrbovanju sadnega drevja, pri obranju in spravlanju pridelka pa pogotokrat odpovedo, zaradi česar gre vsako jesen vse preveč sadja v izgubo.

Prvo je, da obriramo le povsem zrelo sadje, saj ima le tako dober okus in vonj in je tudi trpežno. Sadje je zrelo, če se peceelj lahko odloči, ako sad nekoliko privzdignemo ali zasučemo. Kdor trga s silo, obrira nezrelo sadje, povrhu pa še pogotokrat poškoduje in loml rodni les. Zrelo sadje začne samo odpadati. Ima lepo rumenkastoželeno barvo, rdeče in pisane sorte dobo izrazitejšo barvo.

Poletno in zgodnje jesensko sadje obriramo, preden popolnoma dozori, ker se bolje in dalj časa drži. Prezrela jesenska jabolka in tudi hruške postanejo kmalu prhke in moknate.

Ker navadno ne dozori vse sadje hkrati, obriramo postopoma. S tem drevje počasi razbremenujemo, nezreli plodovi pa pozore in debele. Na ta način dobimo prvovrstno sadje in dosežemo najvišjo težo pridelka.

Zimsko sadje naj ostane kolikor mogoče dolgo na drevju. V zadnjih dneh se razvije v plodovih največ sladkorja, koža se odebeli in obda z voščeno prevleko, ki varuje sadje pred gnilobo in prevelikim izhlapevanjem. Kasno obrano zimsko sadje pridobi na okusu, lepoti in trpežnosti. Tudi zimsko sadje obriramo, če le mogoče, postopoma.

Kako in kdaj obriramo sadje

Obriramo v hladnih in suhih dneh, najbolje zjutraj takoj po rosi. Če moramo obrirati v soncu, postavimo nabrano sadje na kak hladen prostor. Spravljati sadje takoj po trgatvi na velike kupe ni umestno, ker se ogreje, prehitro zori ali pa začne gniti. Obrirajmo, če le mogoče, z rokami. To je najpridnejše, za plodove in drevje najboljše. Če je drevje nizko, si lahko napravimo koze iz navadnih smrekovih ali kakršnih koli kolov in lat. Tako koze ostanejo vse leto v sadovnjaku in jih uporabljamo tudi pri ssaženju in obrezovanju, pri precepianju in škropljenju sadnega drevja.

Pri vsakem sadnem drevju potrebujemo lestve. Jako dobra je enonožna lestva ali hlapec, ki je uporabljiva na ravnem in v bregu. Priporočljive so tudi navadne ne pretežke lestve, katerim napravimo podporne drogove. Tako lestev moremo postaviti samo in jo nasloniti na deblo ali vejo. Spodporami jo lahko postavimo prosto ob vejah in to na ravnem in bregovitem svetu.

Pri naslanjanju lestev na veje posebno pri obranju pazimo, da z okovanimi čevlji ne ravnimo in poškodujemo lubja in odpremo poti raznim boleznim in tudi sadnim škodljivcem.

Pri obranju se poslužujemo tudi posebnih kavljev, s katerimi pripognemo ali naklonimo k sobi oddaljene veje, da jih lahko obremo. Plode, ki jih ne moremo obrati z roko, obremo z obračli. Najboljši so taki, s katerimi trgamo posamezne plodove. Obrirač s košaricami so manj prikladni, ker ne moremo tako lahko do plodov zlasti med gostejše veje. Sadje obriramo v majhne košarice, obšite znotraj s platnom ali vrečevino in podložene z drevesno

volno ali otavo. Opremljene so s naramnicami, da jih obesimo čez ramo. Prav posebno uporabne so te košarice, če imajo namesto pletenega platnena dna na zadrgo. Take košarice lahko izpraznimo s tem, da odvočemo zadrgo.

Prav ustrezne posode za obriranje sadja si lahko naredimo sami. Na poljubno velika in dovolj močna obroča iz leskovih ali vrbovih palic prisižemo na notranjo in zunanjo stran obroče platno ali vrečevino, da dobimo posodo, kakršno rabijo vojaki za nabiranje konj. Na dnu napustimo toliko blaga, da lahko napravimo zadrgo, s katero se posoda spodaj odpira in prazni. Med obe steni denemo slamo ali otavo.

Tudi ameriško obriralno vrečo si lahko sami napravimo iz domačega platna ali močne vrečevine. Pri obranju pazimo, da ne odrgnemo s sadja voščene prevleke. Če se kak plod umaže, ga le narahlo obrišemo, še bolje umijemo in posušimo. Nikdar pa ne smemo sadja brisati, da bi se lepo svetilo, ker bi s tem odstranili voščeno prevleko, ki obvaruje sadje gnilobe in prevelikega izhlapevanja vode.

Še o shranjevanju svežega sadja

Iz nabiranih košaric ali vreč odlagamo sadje v večje košare ali zaboje in ga začasno shranimo na kakem hladnem prostoru. Ko se nabrano sadje povsem ohladi, ga razberemo in sortiramo ter vložimo v shrambo navadno na pripravljene police, ki so nameščene ob stenah, pa tudi po sredi shramb.

Boljše kakor pritrjene police, ki jih težko snajžimo, so tako prirejene lese, da jih lahko nalagamo drugo na drugo. Na lesah sadje prebiramo, lese pa po potrebi prelagamo od spodaj navzgor ali obratno, kakor je za ozimljno sadje glede vlage in toplote bolj prav.

Primerne so 1 m dolge, 50 cm široke in 16 cm (z nogami 22 cm) visoke lese.

Prav dobro hranimo sadje v 58 cm dolgih, 38 cm širokih in 30 cm visokih holandskih zabojih. Ti zaboji, ki drže do 80 kg sadja, so napravljeni iz lat, da laže kroži med sadjem zrak.

Zaboje polagamo brez pokrova drugega na drugega, da si prihranimo prostor. Spodnje zaboje postavimo na debelejšee late, da ima zrak dostop tudi od spodaj. Prikladni so ti zaboji za hranjenje sadja v domačem gospodinjstvu, zlasti če nimamo na razpolago primerne kleti. Preteklo zimo sem vložil v tak zaboj odbrana in v tenak papir zavita jabolka. V zračni, hladni in nezakurjeni sobi (3 do 5 C nad 0) so se ohranila in ostala sočna do velike noči.

Povoljna sadna letina, zato čim več suhega sadja!

Ker je tudi letos še dovolj povoljna sadna letina, skrbimo že sedaj, da bomo posušili vse sadje, ki ga ne bomo porabili svežega ali prodali. Tam, kjer imajo sadne sušilnice, bodo to delo organizirali po že pridobljenih izkušnjah, drugod pa bo treba sušiti doma v pečeh, na pečeh in štiglihnikih. Zgodnje jesenske sorte moremo sušiti ob ugodnem vremenu na soncu. Če ne moremo sadja na soncu povsem posušiti, ga lahko vsaj nekoliko nasušimo, da se potem hitreje popolnoma posuši v pečeh, na pečeh ali štiglihnikih. Na soncu se dobro suše drobno zrezani krlji jabol, zlasti češplje, če jih pustimo dalj časa na drevju, da začno pri pecljih veneti.

Sušenje v in na pečeh

je bolj higiensko, pa tudi bolj uspešno, če imamo primerno sami iz 5 do 6 cm širokih in 1 in 1 pol do 2 cm debelih lesenih okvirrov poljubne velikosti, med katere napnejo gosto peoinkano mrežo. Dno za lese lahko napravimo tudi iz 1 in pol cm širokih in pol cm debelih latic, ki jih pritrdimo v razdalji po pol cm ali nekoliko več. Da je dno bolj trdno, ga okrepimo z nekaj prečnicami ali potegnemo skozi obod in latice v dnu par 3 do 4 mm debelih okroglih železnih palic. Prav dobro dno moremo splesti iz obeljenih vrbovih šibic, osnaženih mladik srebrota ali iz leskovih viter. Glavno je, da ima dno dovolj rež, skozi katere dohajata do sadja toplota in zrak, ki odvajata vlogo. Lese naj bodo

Ko je bila prva porota v Ljubljani

O velikem ljubljanskem »firbu« je bilo že mnogo napisanega, poučnega, zdravega, šaljivega, satiričnega in podobnega. Pa ne smemo vedno »firbu« zametiti. Je že tako, da človek rajne pošklbi na tuje popričke, kakor da bi doma pri sebi pobiral smeti in čistil. Stare kronike so nam tu in tam obrabile mnogo zanimivega o tem »firbu«. Bil je vedno velik in enak, tako pred sto in več leti kakor v sedanjih dobi hudih križev in težav. Naj tu spregovormo nekoliko o »firbu«, ki se je prvič naslajal pri javnih porotnih razpravah.

Porotna sodišča so bila ustanovljena leta 1850 in so začela posloovati naslednje leto takoj v začetku 1851. Ljubljanski časopisi so ustanovitev porote primerno pojasnjevali, poudarjali ustavnii pomen te sodne institucije in važnost javnih sodnih razprav, pri katerih sodeluje ljudstvo. Takrat se naredi porotnemu sodišču nenavadno čedno ime »porotnišče, Bleiweisovo »Novice«, ki so si v letu 1851 pridejale še podnaslov »kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči«, so 5. svečana kratko omenile:

»Kmalo se bojo tudi v Ljubljani odperle vrata visoko imenitnega porotnišča. 11. dan tega meseca namreč bo začetek očitnih porotnih sodb, to je sodb po prisežnih možeh ali porotnikih.« (Kratko nato novičar objavlja program razpravam in pripominja, da bo porotniše v ređuti, v kateri je velika soba za to nalašč pripravljena.)

Prva razprava v ređuti

Prve porotne razprave so trajale od 11 do 22. svečana. Prva razprava je kaj slovensko pričela. Predsednik porotnega sodišča, državni pravdnik in drugi so imeli v nemškem in slovenskem jeziku govore, v katerih so

enako velike, da lahko nalagamo drugo na drugo. Napravimo si lahko tudi posebno stojalo za nalaganje in izmenjavanje les. S tem si delo olajšamo ter tudi pospešimo sušenje, ker dohaja do sadja več zraka, ki odnaša vlogo. Pri sušenju prelagamo lese tako, da pridejo s svežimi krlji in hruškami obložene na toplejše mesto, že nekoliko posušeno sadje pa na hladnejše. S svežimi silvami ravnamo obratno. Če sušimo sadje na pečeh, pokrijemo lese z gosto kovinasto mrežo ali tenčico, da ne sedajo nadležne muhe po sušenem se sadju.

Na prav takih, seveda manjših lesah, sušimo sadje tudi na štiglihnikih po dovršeni kuli, da izrabimo preostalo toploto. Na podobnih lesah sušimo sadje v pečicah med kuhno. Moramo pa imeti pečice nekoliko odprte, da odhajaj iz njih vlaga, drugače se sadje pari in slabo suši.

Ker se bližamo jeseni, ko nam bodo nudili naši sadovnjaki prvo sadje, si pripravimo že sedaj potrebne priprave za sušenje zlasti tam, kjer ni na razpolago sadnih sušilnic. Časi nas uče ceniti in čim bolj izrabiti naše pridelke, med katerimi je tudi suho sadje, največje in najboljše shranek, ki ohrani skoraj vse redilno snovi in se dá najdalje hraniti.

naglasili važnost in pomen porote za razvoj sodstva na Kranjskem. »Novice« so o prvi razpravi prinesle daljše poročilo, navajajoč:

»Včeraj so se začele očitne porotne sodbe in s tem je tudi pri nas dejansko vpeljana tista imenitna vsavna naprava... Že pred devetimi je bilo porotniše v ređuti že in čez polno ljudi iz mesta in zmerov, moških in ženskih, kar je očitno znamenje, da se ljudstvo hoče marljivo udeleževati imenitnega sodništva.«

Kot prvi je prišel pred porotno sodišče v Ljubljani poročilo »Novic« kmetič fant — ubijalec, ki ga »Novice« kratko označujejo: mlad fant, 21 let star z Berda doma, France Keršan po imenu, majhen, pa čokljate postave, precej potuhnjenega obraza, obdolžen, da je ponoči 22. oktobra v Prebojah neko žensko z vilami v prsa sunil, da je potem kmalu umrla. Pijančevali so ponoči, žganje piliš potem se je boj začel, ki je z vbojem končal. Ta fant je zaradi uboja dobil 5 let težke ječe.

Privrelo je mnogo ljudi

Pred prve porotniške so prišli še drugi ubijalci. Toda takratna Ljubljana se je najbolj zanimala za razpravo proti neki detotricitki. Kmečka dekla, 21-letna Mina Gantarjeva iz Vogelj je bila obtožena, da je umorila svoje nezakonsko dete. »Novice« so kratko in drastično pisale:

»Silno veliko ljudi je privrelo k porotni sodbi Mine Gantarjeve. K tej razpravi je bil posebno velik naval »fantalinov« in »zalih ljubljanskih gospodičen«. Novičar je takrat ostro prijel gospodične in jim bral levitve, poudarjaljoč, da je bilo za tuda velike mladih gospodičen, ki bi se lahko že pri tej razpravi naučile za »dostojno izvedene babice«, ker se je med razpravo razlagalo celo poročlovje. Pa tudi gospe so se na tej razpravi naslajale in se šudile, dekletu, ki je drugo jutro po porodu že mnilo. »Novice« so nato zahtevale, naj bi straža v dvojnoro puščala samo odrasle in izkušene ljudi, naj bi vsakega moškega zavrnila, ki ni ni »brade«. Za obtoženko je huda predla, kajti nemški zapisnik, pian v Kranju, ji je očital, da je vzela otroka, z javila v mrvo in se potem nanj vlegla. Zapisnikar je napačno zapisal, kajti dekje je po domače povedalo, da je vzela otroka, ga spravila v mrvo in se nato vlegla spat. In porotniki so razsodili, da se dekje ni vlegla na otroka, toda da je otroka skrila. Bila je obsojena za 6 mesecev ostrega zapora.

»Novice« so nato o prvih porotnih razpravah napisale zanimiva razmišljanja in objave tudi govore odličnih sodnikov in državnega pravnika, o katerem so pripomnile, da so ljudje spraševali: »Kdo je neki ta mož, ki tako lepo govori kakor narlojšji pridigar.«

Institucija porotnih sodišč se je nato v Ljubljani ohranila dobrih 80 let, ko so bile leta 1931 porote odpravljene v smislu poveza kazenskega zakona.

Oggi al Cine UNION
Danes v kinu

Prod. LUX API

AMEDEO NAZZARI
MARIELLA LOTTI
MARIO FERRARI
ORI MONTEVERDI
CESCO BASEGGIO

Quelli della MONTAGNA
PLANINCI

REGIA A. VERGANO SUPERVISIONE N. D. ZOR

Lado Jurež:

Ljubezen

Če bi kdo vprašal, kaj je ljubezen, tedaj ni ljubezen nič drugega, kakor veter, ki v rožah zasužni in spet zamre. Pogosto je ljubezen tudi kakor nezgodljiv pečat, ki velja vse dolgo življenje, do smrti. Bog je ustvaril mnogotere vrste ljubezni in ji dal, da obstane ali pa mine.

Knuž Hansun: »Viktorija.«

Tisti čas, ko je burja zavijala okrog hiše, da so se stresale šipe v oknih in je pelo v dimniku, ko je vrane čisto nemočno zanašalo v toplote nad reko, takrat je napolnil stari Tone svoj višček, zmajal z glavo in spregovoril:

»Ne, to kar je danes med mladimi ljudmi ni ljubezen, resnično ni!«

To je rekel, ker smo se takrat pogovarjali o dekletu, ki jo je fant zapustil. Imela je že halo pripravljeno, doto izgovorjeno, pa jo je pustil, ker ga je druga zmešala. Štiri dni je kot brez uma tavalja okrog, pravila je, da bo šla v samostan, peti dan je izginila; naslednje jutro pa so jo pri mlinu mrtvo potegnili iz vode. Poročno obleko je imela na sebi in fantovo sliko je držala v rokah.

»Naj kdo reče, da nimam pravi!« je dejal Tone. »Nič več ljubezni na svetu!«

Mladi smo se spogledali, nihče ni znil besede, samo šegavi Jakob iz Smrečja, kateremu je že sedmi križ lezel na hrbet, se je široko zasmejati.

»Kdo pravi, da je ni? Če ljubezni ne bi bilo, ne bi bilo toliko otročjega drobiža na svetu. Še je ljubezen, še, pravi!«

»Ni je!« je preudarno dejal Tone. »Lanski predpust sta se vzela Prešnikov in Lesarjeva iz Grabja. Eno leto je držala ljubezen, potlej pa se je ohladila kot žerjavica v vodi. Spomladl je šel v Francijo, tri pisma

Takrat je bila stradož in bil so trdi davki.

Bilo je trpljenja in žalosti. Bila pa je tudi ljubezen. In ta premaga vse.

Takrat sem bil star dvajset let.

Tisti čas je v naši vasi živila Helena Babulič. Osemnajst pomladi je stela in v devetih farah naokrog ni bilo lepote, ki bi se mogla meriti z njeno.

Tistikrat se je dan nagibal, ko je k studentu priglasila napajat žirvino. Gledal sem jo. Mrak je lezel čez vodo in burja je vlekla. Mrzlo je bilo, toda zeblo me ni. Takrat sem spoznal, da je Helena moje sonce.

Stopil sem k nji.

»Ali hočeš biti moja?« sem jo vprašal.

»Hočem, če...«

Beseda ji je obstala. Pogledal sem jo v oči.

... če se naučiš brati in postaneš čuvaj pri železnici!« je rekla resno.

Moj Bog, še nikoli nisem do takrat videl železne ceste! Štirje bratje smo bili pri hiši in jaz najmlajši. Po svetu bom moral in če Helena želi, naj grem k železnici, potlej naj bo.

»Dom, vse kar želiš — bom storil!« sem ji dejal.

Podala sva si roki.

»Poljurišnjem grem k vojakom. Za štiri leta, Helena!«

»Pojd!« Kakala te bom!«

Odšla je po cesti. Pri cerkvi je zvonilo avomarijo. Z vsakim zvonom posebej. V meni je pa pritrkavalo z vsemi hkrati.

Čez dva dni sem se odpeljal v Ljubljano. Prišla je k vozu po slovo.

»Tone, Bog te spremljaj!« mi je rekla, podala roko in očitela. Jok jo je dušil.

»Helena!« sem zavpil. Takrat je oče udaril po konjih.

Štiri leta. Ah, saj ne veste, kaj je to! Ljubljana, Trieste, Gorizia, Gradec, Budapest, Judenburg, Murska Sobota! Sedem mest in v vsakem sem pustil kos svojega življenja!

Pisalo se je leto 1878. Šli smo v Bosno. S Turki smo se tepli in pri Sarajevu bi se kmalu preselil s tega sveta. Pa se nisem. Bogu bodi hvala za to!

Takrat me je v Mostarju obiskal znanec. Da je imela Helena v dveh letih sedem snubcev, mi je povedal. In da so ljudje govorili, da je pri sedmem omahovala in da je velika nespamtnost, če me še čaka. Od takrat je minilo že dobro leto in nič ne ve, kaj je z njo. Mogoče je že poročena? Mogoče že ziblje?

Takrat bi prosil Boga za smrt, če bi veroval v njegove besede. Pa ga nisem prosil in prav sem storil!

Spet se je obrnilo leto in na sveti večer sem prišel domov. Helena je bila lepša kot takrat, ko sem odhajal k vojakom. In najina ljubezen je bila močnejša kot ob slovo. Štiri leta, ali veste kaj je to? In cela vrsta snubcev, ki je hotela njeno srce! Pa ga ni dala nikomur. Meni ga je obljubila in imel sem ga!

Takrat, ko sva se po štirih letih spet videla, mi je rekla:

»Tone, lepa je tvoja ljubezen, a na nekaj si pozabil.«

»Nisem,« sem ji rekel in zaprosil službo pri Južni železnici, ki je takrat edina sekala našo zemljo. Pa so mi rekli, naj čakam tri leta in branja naj se naučim.

Poiskal sem Heleno.

»Helena, tri leta, ali več kaj je to?«

»Vem, Tone, kako ne bi vedela?«

»Toda Helena...«

»Seveda te bom čakala!« je odgovorila ker je videla moje misli.

Ko sem odhajal k vojakom, so pri fari zidal šolo. Že tri leta so bila njena vrata odprta in že precejšnje prišteje pisane modrosti se je iz nje raztreslo po vasi.

Takrat sem lovil otroke, ki so hiteli iz šole.

»Povej, kakšna črka je to?« sem vprašal bozopetca.

»M...«

»In ta!«

»A...«

Takrat sem prvič prebral besedo »mas«. Otroci so me je naučili.

Tistikrat sem delal podnevi, ponoči pa sem pisal in bral. Jezik in roka nista hotela biti pokorna, toda Helenina podoba ju je ukrotila.

Pa pravijo, da ženska ni močna! Voda in ogenj sta močna, še silnejša sta vino in žalost, toda ženska je močnejša od vseh. Ni to moja modrost, a tako je!

Tri leta so tekla, tri dolga leta. Toda minila so, kakor mine vse na svetu.

Takrat je prišlo do mene pisanje, v katerem je stalo, da lahko čez mesec dni nastopim službo. Šel sem, dva dni sem hodil do njih, izpraševali so me in našli so, da sem sposoben.

Takrat sem stopil pred Heleno.

»Helena, kar sem ti obljubil, sem storil!« sem ji rekel.

»Čakala sem te, kot sem ti obljubila!«

»Sedem dolgih let...«

... in zdaj sem tvoja!«

Čez tri tedne je bila poroka. Potlej sva naložila svoje stvari na voz in se odpeljala iz domače vasi, dva dni daleč. V nov kraj sva prišla, med nove ljudi, v nove skrbi in težave. Šest otrok nama je Bog dal, bila je radost in veselje, bile so težave in bridkosti, a ljubezen prenese vse.

Ne bi vam povedal te zgodbe zveste ljubezni, resnično ne bi tega storil, če ne bi danes poteklo sedem let, odkar sem pokopal svojo Heleno. Sedem dolgih let, ravno toliko, kot me je moralo čakati moje zvesto deklet. Kajti Helena je poznala samo eno vrsto ljubezni, in ta je bila kakor nezgodljiv pečat, ki je držal vse dolgo življenje. Do smrti.

Obsedel smo brez besede. Kaj pa bi sicer govorili, ko pa smo val vedeli, da to, kar je danes na svetu, ni ljubezen, resnično ni.

Botra vila

45.

Botra vila jima je zdaj sinčka vrnila ter jima svetovala:

»Kadar si bosta po večerih s treskami svetila, nikdar jih ne prižigaj z obeh koncev! Prižigaj tresko le na enem koncu, ker škopnik potem nima do otroka moči!»

»Tako storiva, kot si nama zdajle svetovala!»

Botra vila je svojega botriča nežno poljubila in še dejala:

»Kadar pa ga, drvarka, puščiš v žibelki samega, ga prej vanokrat prekrizaj. Potem škopnik ne bo imel čezenj svoje moči, di bi ga zadušil. — Pa lahko noči!»

In botra vila se od drvarjevih zadovoljna poslovila ter odšla pojoč na šumeče gradišče, saj je rešila svojega botriča.

46.

Is bistrške doline se je v pohorske gozdove privlekla jesenska megla; listje po drevju je skuhala rdeče in rumeno, da je voljno lopotalo na zemljo. Ko pa so se s pisanim listjem polgrali še sončni žarki, je še praprotno rdeče-rumeno zagorela. V pohorskih gozdovih je tedaj umirala jesen.

Takrat je drvarka vzela v naročje svojega sinčka, v roko stisnila srp, ter odšla na gradišče žet zrelo praproto, da jo bo lahko nastalila kravici in telikuču.

»Tebe, moje zlato, pa bom čuvala, ker ti si najina sreča! Sreča, ki nama jo je zadnjico rešila botra vila!« je gredoč šepetala.

47.

V hodne plenice in povoje povitega otročka je položila na kupček suhega listja, da bo ležal na mehkem in spal.

»Ti moj mali, le lepo mirno spančkaj! Še nalašč sem te tako trdo povila v štručko, da se ne bo mogla nikamor skotiti! — Lajčen tudi nisi, saj si se prej naziral in še so napil kravčega mleka. Moj siromaček mali, le mirno dihaj in spančkaj!»

Poljubila ga je in prekrizala, da ne bodo zlobna bajna bitja imela čezenj svoje moči; nato je še s srpom zamahnila po zraku križ, da bi srečno žela... Vsa pomirjena je jela žeti rdeče-rumeno praproto.

Roka mi je zaspala...

Vsako pozna ta neprijetni občutek, ko ti zaspali roka ali noga. Takrat je roka ali noga gluha in težka in slednjim mravljinčasta, tako da bi človek kar iz kože skočil. Kaj je vzrok, da ti kak ud takole zaspi? Kak prav neznamen pritisk, ki pa je drugaten kot običajna drža, lahko povzroči, da se pretisnejo (zmečkajo) motorični živci. Spočetka človek tega nič ne občuti, ker motorični živci ne javljajo nikakršnih vtisov občutkov. Če pritisk traja še dalje, pa je lahko živce tako poskodovan, da ne daje mišic nobenih gibalnih povdov. Občutiljiva živčna vlakna pa občutijo po poskusih gibanja spreminjen položaj in v svoje strani pošiljajo signale živčni centri, da bi od tod prišlo povelje za gibanje mišic tistega uda. Te signale občuti človek kot neprijetno lazenje mravelj, ker ne deluje normalna zveza med občutilnimi, osrednjimi in motoričnimi živčnimi vlakenci. Če človek odlično drgne tisti ud, ki mu je zaspal in ga skuša gibati, se začne kri močnejše pretakati skozi prekinjeno delovanje živčevja in ima spet telo v svoji oblasti.

Stalinov ultimatum Angliji in Ameriki

Če zavezniki ne postavijo drugega bojišča, si Rusija pridruže proste roke

Po glasovih, ki so se razširili med diplomati, naj bi bil Stalin približno pred štirinajstimi dnevi sporočil angleški in ameriški vladi, da če se ruski vojski posreči sami prebiti nemško bojno črto, da jo več ne veže nobena določba zavezniške pogodbe.

Kakor je znano, Stalin že dolgo zahteva drugo bojišče, ki bi Nemčijo prisililo, da bi odklopčila z vzhodnega bojišča vsaj 80 divizij. Sicilijo ni hotel priznati za drugo bojišče, pač pa je celo trdil, da anglosaškega izkrcanja na Siciliji sploh ne bi bilo, če Rusi letošnje poletje ne bi bili sprožili ofenzive, s katero so Nemce na vzhodnem bojišču zaposlili.

Spričo te grožnje, ki jo vsebuje Stalinova izjava, je pač razumljivo, zakaj se je Roosevelt in Churchill tako mudilo sklicati sestanek v Kanadi. Roosevelt in Churchill dobro veda, da Moskva nikdar ne bi bila pripravljena podpisati sporazuma o brezpogojni vdaji, sklenjenega v Casablanci.

Kaj bi utegnili Stalin storiti, če bi se otreseel vsake obveznosti do zavezničev? Domnev je mnogo.

Medtem ko se je angleški ministrski predsednik Churchill sestal z Rooseveltom ob Niagarskih slapovih, britansko časopisje tudi uradno oznanja, da se je najino, dokler je še čas, treba sporazumeti s Rusijo o političnih vprašanjih jutrišnje Evrope.

Kakor se je zvedelo, je bil prvi angleško-ameriško-kanadski sestanek v gradu Frontenac, udeležili pa so se ga predsednik Roosevelt, Churchill in načelniki ameriškega, kanadskega in angleškega glavnega stana. Predvsem so govorili o načrtu, da se pošlje v Evropo ekspedicijski zbor, ki naj bi podrl Hitlerjev zahodni zid.

Lord Leather je predložil podroben načrt, ki ga je bil izdelal skupaj s kakimi vojaškimi voditelji. Ta načrt za izkrcanje so potem podrobno pretehtali tudi Amerikanci. Razgovori so potekali zelo počasi in v največji tajnosti. Zdi se, da so udeleženci sestanka čakali novih poročil z ruskega bojišča.

Eden od udeležencev konferenca v Quebecu je izjavil, da Stalin upa, da bo premagal nemško vojsko na vzhodnem bojišču, vsaj če Nemci ne bodo vrgli sedanje bojišče novih rezerv. Da do te okrepitve ne bi prišlo, bi zavezniki morali — tako zahteva Stalin — zaposliti vsaj 30 nemških divizij na drugem bojišču.

»New York Herald Tribune« je pred nedavnim zapisal, da ameriški narod ne sme pričakovati kakšnih fantastičnih sklepov na konferenci v Quebecu. Lahko da je organizirati ekspedicijski zbor, če pa je poslali na bojišče, ker so daljave vendar tako ogromne, Amerikanci so bili »ravnost presenečeni, ko niso mogli ničesar določnega zvedeti o izidu omenjene konference. Čemu je bilo vendar treba toliko časa, da se pretehtajo možni izkrcanja v Evropi?« se sprašuje list. Se je mar zdaj položaj na bojiščih kaj zboljšal? Kaže, da ne. Za zdaj svetujemo svojim bralcem le to, naj z zaupanjem čakajo sklepov, ki bodo silno važni.

»Washington Post« pa piše, da se je bilo za vdor na Sicilijo treba pripravljati celo leto. Toda Evropa ni Sicilija, opozarja omenjeni list, in se zato ni treba vajzati stvaram, da se bo vojna zmagovito končala že, če se zruši nemški zid ob Atlantiku. (»Le Ultime Notizie«.)

Ravnanje z vojnimi ujetniki

Splošna načela mednarodnega prava in nekaj primerov, kako so Angleži te določbe kršili

Ko se je zadnjico vrnila v domovino nova skupina italijanskih vojnih ujetnikov, po večini ranjencev in pobabljenecv, — na podlagi angleško-italijanskega dogovora o medsebojnem izmenjavanju ujetnikov — je italijanska revija »Relazioni Internazionali« prinesla zanimiv članek, v katerem razlaga, kako so Angleži ravnali z italijanskimi vojnimi ujetniki v brk vsem določbam ženevske konvencije, sklenjene 27. julija 1929, ter te določbe tudi podrobno podaja. Med drugim piše naslednje:

Prvič so Angleži kršili določbe ženevske konvencije že maja 1940, torej že tedaj, ko Italija še ni bila v vojni. Bilo je to tedaj, ko se je francoska vojska hitro bližala svojemu razsulu. V več primerih so bili nemški padalec primorani, spustiti se v sovražnikovem zaledju in so tako padli v roke Francozom in Angležem. Te padalce so zaprl in jim niso dali nobene hrane, v mnogih primerih pa so jih celo do smrti mučili. Preko švedske vlade se je 30. maja nemška vlada pritožila na francoskih pristojnih mestih ter zagrozila s povračilom, če ta njihova pritožba ne bi zalegla. Podobne kršitve so se dogajale tudi ob priliki bojev v Grčiji in na Kreti.

Dokazi črno na belem

Kar posebej zadeva italijanske vojne ujetnike, omenjamo, da je 5. junija 1942 italijansko vrhovno poveljstvo v sporazumu z nemškimi izdalo uradno poročilo, v katerem pravi med drugim, da so med boji v Mar-mariki v Afriki našli ukaz vrhovnega poveljstva britanske 4. brigade, v katerem je bilo zapisano, da ujetnikom ne smejo dovoliti, da bi jedli, pili ali spali, dokler jih ne bi zaslislale pristojne oblasti. Zaslisevanje ujetnikov je dragocen vir, ki se iz njega

Za 25.-, 32.-, 45.- ali 85.- lir dobiti lahko naš slovit roman v slikah »QUO VADIS«. Mehko vezana knjiga velja tudi v novi izdaji 32 lir, za naročnike našega lista 25 lir; v polplatno vezana 45 lir, v celo platno na najboljšem papirju 85 lir.

lahko kaj zve, zlasti še če se to zaslisevanje opravi v trenutku, ko je ujetnik še »res zbezan«.

Spričo tega so tudi z italijanske in nemške strani sklenili enako postopati z angleškimi ujetniki, dokler ne bi omenjenega ukaza, ki so ga našli na afriškem bojišču, Angleži prekrili.

Ze meseca avgusta 1942, takoj — ponersrečenem poskus angleško-ameriškega izkrcanja pri Dieppu, so Nemci našli na francoski obali angleško povelje, v katerem je bilo med drugim zapisano: »Vselej, kadar je to mogoče, je ujetnikom treba zvezati roke, da ne bi mogli ulčiti svojih listin.« Počez tega so ugotovili, da so prvi te prilike nemškimi ujetnikom zvezali roke na hrbtu ali na prsih, nekaterim pa da so celo prste zvezali.

Čprav je angleško vojno ministstvo 2. sept. 1942 zankalo nemške trditve, se je 4. oktobra ponovil isti primer, ko je šestnajst Angležev dvajsetdnevno zjutraj napadlo na otoku Serre v Rokavskem prelivu skupino nemških vojakov — delavcev ter jih zvezalo in nekateri, ki so se branili, celo pobilo.

To pa je le nekaj primerov, kako so Angleži kršili določbe ženevske konvencije, ki so jo bili svečano podpisali 27. jul. 1929.

Pređen na kratko povamo, kaj vsebuje omenjeni ženevski dogovor, naj omenimo nekaj stvari, ki so privedle do njegove sklenitve. Vse do sredi preteklega stoletja ni bilo nobenih splošnih določb, kako je dovoljeno ravnati z vojnimi ujetniki, vsaj takšnih ne, ki bi se jih bil kdo držal. Zato so bili vojni ujetniki več ali manj prepuščeni na milost in nemilost posameznih generalov. Če so ti imeli kaj srca do njih, so z njimi postopali človeško, drugače pa kakor se jim je ljubilo. Dostikrat se je celo zgodilo, da je bila usoda ujetnika prepuščena enemu samemu navadnemu vojaku. Ne omenjamo tega slučajno, pišejo »Relazioni Internazionali«, pač pa hočemo spomniti, da je bil mož, ki ima največ zaslug, da se je leta 1863 sestala v Ženevi posebna konferenca, ki naj bi dokončno rešila vprašanje postopanja z vojnimi ujetniki, Italijani. Bil je to Ferdinando Palasciano, na-

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Polkovnik je svinčnik nekaj časa držal na Tobolsku, začrtal okoli njega ozek krog, potem pa mi je rekel:

»Poslušajte, kaj vam bom zdaj povedal. Tu v Tobolsku je nekdo... Nekdo, ki ga je treba rešiti. Rešiti za vsako ceno...«

Pri teh besedah je pritisnil glas ter se sklonil k meni, potem je nadaljeval:

»To je... To je bivši ruski car Nikolaj Romanov... Poskus je obupen, priznam. Meksiko bi že takoj ob misli na kaj takega naredil križ čez vse. Toda treba je poskusiti. Še več, treba je uspeti!«

Še tisti večer sem odpotoval v Lowestoft, prijazno, veselo letoviško mestece na angleški južgvzhodni obali. Kolikokrat sem bil poprej ondi, pa še nikoli ne po takih opravilih kakor tokrat!

Preden sem odpotoval, sem se natančno seznanil s podrobno izdelanim načrtom za svojo nalogo. Načrt je izdelal polkovnik Sullivan s pomočjo strokovnjakov iz naše obveščevalne službe. Ni manjkala niti najznejše podrobnosti, vse je bilo točno določeno in postavljeno na svoje mesto ter v svoj čas, kakor da bi šlo za ektrben vojni red, pri katerem ne sme biti mogoča nobena zamuda, pa tudi nobeno nenačrtno prebtevanje.

V Lowestoft sem dopotoval dne 12. februarja 1918, ko je na mesto in obalo legal prvi mrak ter zabrisal obrise hiš in grčevja na obzorju. V neki majhni restavraciji sem čakal pol noči, to se pravi tja do treh.

Takoj po prihodu sem dobil stik s stražami ob zalivu Great Yarmouth. Te so me ob omenjeni uri obvestile, da je ka-

ko miljo daleč od obale videti drobno, drobno zeleno lučko, ki se je prikazovala in ugašala v določenih presledkih.

To je bilo dogovorjeno znamenje, da je podmornica, na katero naj bi se vkrcal, da me odpelje proti Rusiji, na mestu in da me čaka.

Zdaj je torej napočil trenutek, da zapustim Anglijo kdo ve za kako dolgo ter odinam na prigodo, kakršne se nisem doživel in je — če ostanem to pot pri življenju, zatrdno tudi nikoli več ne bom.

Brž sem odšel na obalo ter se zadržal na morje, od koder me je vabila tista drobna zelena luč. Zdelo se mi je, da mi iz temne dalje in iz hrumenja valov pomežikuje usoda.

Stal sem nekaj trenutkov ondi in gledal na morje, ki je bilo zavito v gosto temo. Potem sem naglo stopil do vode ter čisto sam sedel v majhen čoln, ki me je že čakal, ter začel veslati proti mežikajoči luči tam zunaj.

Cez pol ure sem priveslal do podmornice, se na dano znamenje prijel za lestev, ki so mi jo spustili z ladje, in se povzpelp na krov. Čoln sem pustil, naj ga valovi ženo, kamor hočejo.

Takoj, ko sem bil na krovu, se mi je nekdo približal. Ne da bi mi bil dejal tudi besedo, me je previdno odvedel proti stolpu, skozi katerega je držal vhod v spodnje prostore podmornice. Skozi vhod je padal slaboten pramen zaslisle luči, toliko, da sem za silo videl, kam moram stopiti.

Brž ko sem bil v stolpu in sem se pripravil, da se po ozkih stopnicah odpravim dalje dol, sem slišal, kako so se e-

V slovenski poljudno-znanstveni knjižnici bo izšla znamenita knjiga

»MEJALI«

To je zgodovina naseljevanja Amerike. Je pa tako pestra, tako pustolovska, da daleč prekaša po svoji resničnosti fantastijo Karla Maya, ki jo je vložil v svoje spise iz življenja belecev v ameriških indijanskih divjinah, kjer so svoje čase gospodovali Indijanci. Pisatelj Gagern v tej knjigi podaja stvaren, kritičen, zgodovinski opis naselitve Amerike po Evropejcih. Vendar je resničnost borbe za obstanek z naravo, živalmi in Indijanci tako pustolovska, divja in razgibana, da knjiga prekaša kakršen koli roman pustolovske vsebine. Slovenci, ki smo dali toliko krvi v Ameriko, bomo s to knjigo dobili branje, ki bo brez dvoma vse zanimalo, tiste, ki morejo govoriti o svojih ameriških stitih, pa tudi vse ostale, ki takih stitcev nimajo. Ta knjiga bo izšla v več delih in bo nemavadno bogato ilustrirana; zlasti so pomembne slike, ki so posnete na kraju samem iz življenja Indijancev. Ker so vse »SVETOVE« knjige tiskane na gladkem satiniranem papirju, bodo imele slike še posebno veljavo. Mesecna naročnina za to edino slovensko poljudno-znanstveno zbirko knjig je le 20 lir. Za knjige v polplatno vezane in tiskane na težjem papirju pa 35 lir. Vsak mesec bo izšla ena knjiga. Za naročnike bodo knjige občutno dražje. Naročite se šim prej na zbirko »SVET«. Z mesecem septembrom bodo knjige že začele izhajati. Naročnice sprejema uprava »SVETA«, Kopitarjeva 6 ali pa LJUDSKA KNJIGARNA, Pred škofijo v Ljubljani.

politanski kirurg, ki je s svojim delom »Neutrlnost vojnih ujetnikov«, zlasti pa še s svojimi osebnimi nastopi povzročil, da se se vlade začele zanimati za to vprašanje, ki so ga doslej tako zanemarjale.

Od haške konference 1899 do ženevske konvencije 1929

Čprav je bila 10. septembra 1878 med zavezniškimi državami in Prusijo sklenjena pogodba, katere 24. čl. je določal, da je treba z vojnimi ujetniki ravnati tako kakor s vojnimi vojaki, so vendar o tem vprašanju prvič podrobneje razpravljali na omenjeni ženevski konferenci leta 1863, kjer je bil dosežen vestranski mednarodni sporazum. Toda tedaj je šlo v vrsti snovo za vojne ranjence in bolnike, glede vojnih ujetnikov pa so sklenili podrobneje razpravljati kdaj pozneje. Tako je prišlo v juliju in avgustu l. 1874 do konference v Bruslju. Na njej so naredili načrt, ki pa je bil izveden šele 25 let pozneje, na haški konferenci leta 1869.

Med svetovno vojno 1914—18 so se določbe haške konvencije izkazale — pomankljive in praktično neizvedljive. Pojavila so se nova vprašanja, ki nanja doslej niti nismo mislili. Vprav zaradi »h skoščen« iz svetovne vojne se je 10. konferenca Mednarodnega Rdečega križa leta 1921 v Ženevi bavila s tem vprašanjem ter poslala raznim vladam prošnjo, naj sklenejo diplomatski dogovor glede vojnih ujetnikov in tistih, ki so bili odpeljani, ali so jih preselili v druge kraje. V svoji prošnji je navedla tudi smernice, po katerih naj bi se to porečje vprašanje rešilo. Na to pobudo je poseben odbor Mednarodnega Rdečega križa izdelal načrt, ki je bil objavljen leta 1923 in ga je sprejel Rdeči križ na svoji 11. mednarodni konferenci ter ga poslal švicarskemu zveznemu svetu. Ta svet je pozneje sklenil posebno diplomatsko konvencijo, ki je pretresla omenjeni načrt, na podlagi katerega je bila 27. julija 1929 sklenjena ženevska konvencija glede ravnanja z vojnimi ujetniki. Podpisalo jo je 47 držav, ratificiralo pa 33.

Med svetovno vojno 1914—18 so se določbe haške konvencije izkazale — pomankljive in praktično neizvedljive. Pojavila so se nova vprašanja, ki nanja doslej niti nismo mislili. Vprav zaradi »h skoščen« iz svetovne vojne se je 10. konferenca Mednarodnega Rdečega križa leta 1921 v Ženevi bavila s tem vprašanjem ter poslala raznim vladam prošnjo, naj sklenejo diplomatski dogovor glede vojnih ujetnikov in tistih, ki so bili odpeljani, ali so jih preselili v druge kraje. V svoji prošnji je navedla tudi smernice, po katerih naj bi se to porečje vprašanje rešilo. Na to pobudo je poseben odbor Mednarodnega Rdečega križa izdelal načrt, ki je bil objavljen leta 1923 in ga je sprejel Rdeči križ na svoji 11. mednarodni konferenci ter ga poslal švicarskemu zveznemu svetu. Ta svet je pozneje sklenil posebno diplomatsko konvencijo, ki je pretresla omenjeni načrt, na podlagi katerega je bila 27. julija 1929 sklenjena ženevska konvencija glede ravnanja z vojnimi ujetniki. Podpisalo jo je 47 držav, ratificiralo pa 33.

Temeljne točke ženevskega dogovora

Ženevski dogovor, ki obsega 97 členov, obravnava glede vojnih ujetnikov naslednje: zajetje samo, ujetništvo (s posebnim ozirom na ujetniška taborišča, prehrano, zdravstvene razmere, zadostitev raznim potrebam, ki jih imajo ujetniki, njih premeščanje in podobno), dalje delo ujetnikov, dopisovanje ujetnikov z njihovimi domačimi v domovini ter njihove stike z oblastmi, pod katerih nadzorstvom so, konec ujetništva itd.

Temeljna načela te konvencije so obsežena v prvih štirih njenih členih:

a) Za vojne ujetnike se smatrajo izključno le pripadniki oboroženih sil. Iz tega sledi, da se za vojne ujetnike ne sme smatrati civilno prebivalstvo, za katerega se lahko uvede na pr. internacija, nikakor pa civilisti ne smejo priti v vojno ujetništvo.

b) Vojni ujetniki so pod oblastjo sovražnikovih oblasti, ne pa posameznih oseb ali oddelkov, ki so jih ujeli. Tako so zdaj odpravili prejšnjo prakso, da je lahko vsak, v

čigar roke je ujetnik padel, ravnal z njim po mili volji.

c) Z vojnimi ujetnikom je treba ravnati po človeško in je treba upoštevati njegovo osebnost in njegovo čast. Ima še vedno vse pravice, ki mu jih daje civilno pravo.

d) Nad vojnimi ujetniki ni dovoljeno izvajati kakšnih represalij.

e) Z vsemi je treba postopati enako, razen če ne gre za vojake različne vojaške stopnje, za bolnike, za kakšne posebne poklicne sposobnosti, ali če so ujetniki morda celo ženske.

Nad vojnimi ujetniki ni dovoljeno izvajati kakšnih represalij.

Z vsemi je treba postopati enako, razen če ne gre za vojake različne vojaške stopnje, za bolnike, za kakšne posebne poklicne sposobnosti, ali če so ujetniki morda celo ženske.

SLAP

Marka je pušev svojo z biserno matico okrašeno gorjuko čedro pazljivo sledil Tineto v izpovedi. Skoraj zdrnil se je, ko je spoznal, kako globoko je že poznala ta ljubezen svoje korenine v njegovi duši. Ko je slikar umolknil, je spregovoril on. Tehtal je svoje besede na tehtnici svojih let in skušenj in jih polagal na srce svojega mladega prijatelja:

»Glej, Tine, rad te imam in želim ti vsi srečo! Dober fant si, da malo takih, zato tudi zasluziš dekleta, ki bo znale centi tvojo ljubezen in jo bo vracalo vse življenje! Toda kako spoznati človeka, ki je čisto tako zamotana uganaka! Neredko se zgodi, da moramo celo o nekem, ki smo z njim od mladega skupaj rasti in ki smo bili za njegovo poštenost vedno pripravljene prisesti, nenadoma priznati, da smo se o njem kruto motili. Studiran si in mesto poznaš bolje od mene in tudi veš, koliko razvajanosti in lahkomišelnosti je doma med gospodi! Takšno dekle bi te v kratkem uničilo! Res da tudi nalešiš na značajna in resna dekleta, toda ta so bila živela prej v pomankanju kot pa v izobilju; znala so se okoristiti samo z dobrimi stranmi mestnega življenja, ki jim je njihove prirodne lastnosti in privzgojene kreposti le še požaltnilo. Takega dekleta želim tudi tebi in če si ga našel v tej moram priznati, priklupi gospodini, se s teboj vred ne bo radoval tvoje sreče ničilo bolj kakor tvoj stari prijatelj Markat«

Ko je Tine stopil iz strarice, ga je obšla blagodejna toplota julijske noči. Na visokem nebu so utripale na gosto posejane zvezde. Od kopja in svili je dišalo po mlademu senu. Vsenočni po travniku so ubrano čvrstali muraj, v daljavi, pod stenami Komarče, pa je usvajajoče šumel slap...

»Vsa čast Marku, moder mož je, toda v tem primeru je njegova previdnost odveč! In četudi bi dokazi razuma govorili proti, je v ljubezni srce samo najboljši in poslednji svetovalec. Z nezmožljivo bistrovidnostjo hrepeni vedno le za tem, kar je vsega našega hrepenja in žrtve vredno... je občutil z ubranim ritmom neprestano bededečega in snujočega vesolja okoli sebe in nad seboj slikar.

In ko je stopil v svojo hišico, je iz knjige — ki je še vedno odprta slonela na mizi, kakor jo je bila pustila Lilijana — izrazil Murillovega otročička in ga vtaknil v stekleno stojalce z materino podobo, ki je obvladovalo vso delavno sobo. Tisti hip se je razpil po prostoru razkošen in opojen, nekam tuj in eksotičen vonj, kakor vonj težkih grozdov deviškebelega španskega beza...

Portretiranje se je bližalo koncu. Toda Tine je delo namenoma zavlačeval, da bi mogel doživeti čim več lepih trenutkov v njeni družbi.

Včasih ga je vznemirila na njej nekakšna čustvena neuravnoteženost. Njeno razpoloženje se je v trenutku docela spremenilo. Prej živahna, razigrana in ljubezniva, je postala nenadoma zamišljena, odsotna in skoraj žaljivo brezbrizna do njega. Tine se je zaskrbljeno spraševal, če morda on ni zakrivil kaj takega, kar bi moglo biti povod tem čudnim menjavam v svetu njenih čustev. Često si je očitil, da je premalo spreten in iznajdljiv v svoji ljubezni, da je bil prvič v svojih pogovorih z njim preveč neposreden in odkrit, drugič pa da je opustil nekaj, kar ona po svoji naravi kot ženska gotovo pogreša in od njega pričakuje. Vendar ji — moten in značaja, kakor jih je imenoval — izraz si je izposodil v radiotehniko — nikdar ni štel v zlo: »Prava reč! Kdo pa ni brez napak! In poleg tega, koliko odličnih lastnosti ima to deklet, ki bi jih zaman iskal pri večini drugih in ki stookrat odtehtajo tisto malo napak, ki sem jih jaz s svojim preobčutljivim slikarskim občutkom zasledil na njej!«

In število teh simpatičnih potez na njeni zunanji pojavi in njenem značaju se je neprestano večalo. Ob vsaki priliki je odkril na njej nekaj, kar ga je prijetno presenetilo, kakšno novo dragoceno telesno lepoto in zdravja, uma, volje in zlasti srca. In vedno bolj mu je postajalo jasno, da je na to ljubo, vedro in dobročrno dekle navezan z vsemi vlakni svojega bitja in za vselej...

Sliko je vendarle moral dokončati. Ko je skrivito napisal še kratkega svojega imena, ji jo je izročil in z njo vred drobno, belo pisemce;

50

čezkim hrumom zaprla neprodušna vrata, skozi katere sem bil prišel, za njimi pa še vse druge zapornice, ki so pokrivalo vse odprtine na podmornici. Takoj nato sem zaslišal, kako so poglani stroje in podmorniča se je med rahlim pozibavanjem začela premikati v neznano, gluho noč...

»Moramo pluti kar se da naglo in ves čas docela pod vodo. Tako mi je najstrožje zapovedano, ki vse je zasepetal poveljniki podmornice, ki me je čim ni trenil z očmi od merilnih ur, lesketajočih se na steni pred nama.

Četudi je bilo vreme zelo viharno in morje zelo razburkanu in četudi se je na vsak korak bilo treba batii sovražnike, ki nas je zalezoval, je vendar vožnja čez Severno morje potekala še dosti v redu in po določenem načrtu.

18. februarja sem se zaradi tega že lahko izkrcal na zapuščenem kosu norveškega obrežja blizu mesta Varhauga. Tam me je že čakalo nekaj »prijateljev«, ki jih je bilo največ pomorske poveljstvo in pa vodstvo obveščevalne službe opozorilo, da pridem.

»Prijatelji« so me takoj odvedli na varno ter mi poskrbeli potrebna dovoljenja za potovanje. Seveda so ta dovoljenja bila ponarejena.

(Dalje)

Samo do 15. septembra sprejema naše uredništvo naročila za novo izdajo romana v slikah »QUO VADIS«.

(Dalje)